

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

ΡΙΖΑΡΕΙΟ ΙΔΡΥΜΑ

**Διδρυματικό Διατμηματικό
Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Ελληνική Φιλοσοφία – Φιλοσοφία των Επιστημών»**

**1^ο ΘΕΡΙΝΟ ΣΧΟΛΕΙΟ
Η ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΣΗΜΕΡΑ**

Π Ρ Ο Γ Ρ Α Μ Μ Α

Επιμέλεια: Κωνσταντίνος Ράντης

8-12 ΙΟΥΛΙΟΥ 2022

ΡΙΖΑΡΕΙΟ ΙΔΡΥΜΑ ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ

Παρασκευή 8 Ιουλίου 2022

- 12-2 μ.μ. Αφιξη, Εγκατάσταση
- 5:45-6 μ.μ. Κωνσταντίνος Ράντης: Εισαγωγή στο Πρόγραμμα του 1^ο Θερινού Σχολείου

Παρασκευή 8 Ιουλίου 2022

Θεματική ενότητα: Φιλοσοφία και Επιστήμη

- 6-9 μ.μ. Αθανάσιος Σακελλαριάδης: «Επιστήμη και Θρησκεία. Όψεις ενός κριτικού διαλόγου»

Σάββατο 9 Ιουλίου 2022

Θεματική ενότητα: Φιλοσοφία και Επιστήμη

- 11-2 μ.μ. Γκόλφω Μαγγίνη: «Φαινομενολογική Φιλοσοφία και Ψυχιατρική»
- 6-9 μ.μ. Νίκος Ναγόπουλος: «Ερμηνευτική φιλοσοφική παράδοση και κατανοούσα Κοινωνιολογία. Οι εκλεκτικές συγγένειες»

Κυριακή 10 Ιουλίου 2022

Θεματική ενότητα: Φιλοσοφία και Επιστήμη

- 10-3 μ.μ. Εκδρομή στο Ζαγόρι
- 6-9 μ.μ. Μαρία Πρωτοπαπά-Μαρνέλη: «Η επιστήμη ως γνώση στους Στωικούς»

Δευτέρα 11 Ιουλίου 2022

Θεματική ενότητα: Φιλοσοφία και Τέχνη

- 11-2 μ.μ. Άννα Λάζου: «Διεπιστημονικότητα και διαπολιτισμός στο έργο του Bertolt Brecht»
- 6-9 μ.μ. Γιάννης Πρελορέντζος: «Φιλοσοφία και λογοτεχνία στη Γαλλία κατά τη φιλοσοφική στιγμή του υπαρξισμού, με έμφαση στην περίπτωση του Albert Camus»

Τρίτη 12 Ιουλίου 2022

Θεματική ενότητα: Φιλοσοφία και Τέχνη

- 11-2 μ.μ. Κωνσταντίνος Ράντης: «Τέχνη και Κοινωνική Κριτική»
- 2-3 μ.μ. Στρογγυλό Τραπέζι (όλοι οι διδάσκοντες) – Κλείσιμο – Αναχώρηση.

Θεματική ενότητα: Φιλοσοφία και Επιστήμη

Αθανάσιος Σακελλαριάδης

*Επικ. Καθηγητής Φιλοσοφίας των Επιστημών και
Φιλοσοφίας της Γλώσσας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων***Φιλοσοφία και Θρησκεία: Ερμηνευτικές όψεις ενός κριτικού διαλόγου**

Η Επιστήμη και η Θρησκεία συνιστούν γνωστικές περιοχές, οι οποίες θέτουν τα δικά τους όρια προβληματικής και θεματικής συγκρότησης των εννοιών τους. Η επιστήμη χρησιμοποιεί μεθόδους και ερευνητικά εργαλεία που βασίζονται στα πεδία πρακτικής εφαρμογής των γνώσεων το σύνολο των οποίων απαρτίζει την επιστήμη. Η Θρησκεία δίνει βαρύτητα στην πίστη ενός «αποκεκαλυμμένου» λόγου – ο οποίος δεν είναι «εκ του κόσμου τούτου, αλλά φωτίζει αυτόν τον κόσμο για να του δώσει ένα νέο νόημα.» Η επιστήμη ασκεί ιδιαίτερα έντονη κριτική σε μια αφηρημένη εκδήλωση της θρησκευτικής γνώσης, καθ' όσον από τη μια δεν είναι δυνατόν να εφαρμοσθεί σ' αυτήν ένα επαληθευσιοκρατικό κριτήριο για την αλήθεια της και από την άλλη η θρησκεία επιμένει στην αλήθεια του λόγου της μέσω της εφαρμογής της στη λατρευτική πράξη. Τα παραπάνω στοιχεία αποτελούν μια επιγραμματική νύξη για τον προσδιορισμό των γνωστικών περιοχών μέσα από τη νοηματική αναφορά τους αλλά δεν είναι τα μόνα. Το επίδικο ζήτημα ήταν πάντοτε ο διάλογος, ο οποίος εμφανίζει κυρίως τις δυνατότητες και τις προθέσεις και των δύο γνωστικών μεγεθών για να πραγματοποιηθεί. Έτσι, η εμφάνιση μιας επιστημονικής πρακτικής κινητοποιεί θεολόγους ακαδημαϊκούς και ερευνητές προκειμένου να διατυπώσουν ερμηνείες για τα επιστημονικά δεδομένα σε σχέση με τις πεποιθήσεις τους, και από την άλλη οι επιστήμονες χωρίς να εξαντλούνται σε έναν ακραίο αναγωγισμό δείχνουν την πρόθεση να αντιπαρατεθούν με τη θεολογική προβληματική με ερευνητική συστηματικότητα και ορθολογική μέθοδο.

Η προβληματική της παρουσίασης πρόκειται να κινηθεί πάνω σε αυτούς τους άξονες δίνοντας μεγαλύτερη έμφαση στις επιστημονικές μεθόδους και τα ρεύματα των δύο τελευταίων αιώνων, τονίζοντας τις επιστημονικές ερμηνείες με διαλεκτικό τρόπο ως προς τις θρησκευτικές όψεις. Παρ' όσον οι πεποιθήσεις και των δύο θεωρητικών και εφαρμοσμένων γνωστικών μεγεθών είναι εν πολλοίς γνωστές, η αποστροφή του φιλοσοφείν προς τη δογματικότητα και τη διανοητική ακαμψία δείχνει προς έναν ρητό ή λανθάνοντα διάλογο – και εμείς στην εισήγησή μας θα δοκιμάσουμε αυτή την ευκαιρία.

Λέξεις κλειδιά: *θρησκεία, θεολογία, επιστήμη, φιλοσοφία*

Φαινομενολογική Φιλοσοφία και Ψυχιατρική

Η σύζευξη φαινομενολογίας και ψυχιατρικής, αν και μοιάζει στο πρώτο άκουσμα, παράδοξη, διατρέχει μια μακρά τροχιά σε συγγραφείς τόσο διαφορετικούς όσο ο Ludwig Binswanger, ο Henry Maldiney, ο Medard Boss. Σ' αυτήν έρχονται να προστεθούν προσεγγίσεις όπως η σοφρολογία του Alfonso Caycedo, η οποίος υπήρξε ένας από τους τελευταίους μαθητές του Binswanger τη δεκαετία του '60 ή η εστιασμένη στην ύπαρξη θεωρία του Carl Rogers, ο υπαρξισμός του Rollo May, μεταξύ άλλων. Μέσα σ' αυτήν την τόσο μεγάλη πολυσχιδία ρευμάτων και θεωρήσεων, υπάρχει όντως περιθώριο να κάνει κανείς λόγο για φαινομενολογική ψυχιατρική, όπως κάνει λόγο για τη ψυχανάλυση στον Φρόυντ ή τον νευροβιολογισμό των von Monakow και Mourgue. Ανεξάρτητα από τη θέση και τη λειτουργία ενός φιλοσοφικού ρεύματος, όπως η σύγχρονη φαινομενολογία, στο πλαίσιο της ιατρικής –με όρους θεωρίας ή/και θεραπευτικής πράξης– το βέβαιο είναι ότι ψυχίατροι όπως ο Ludwig Binswanger εισήγαγαν στη ψυχιατρική θεωρία και πράξη μια σειρά από προβληματικές, όπως αυτές του χρόνου, της σωματικότητας, του άλλου, καθώς και έννοιες όπως αυτή του Dasein και του «μέσα-στον-κόσμο-Είμαι» της χαϊντεγκεριανής υπαρκτικής αναλυτικής, προκειμένου να ανανεώσουν το εννοιολογικό και μεθοδολογικό οπλοστάσιο της ψυχιατρικής, οικοδομώντας νέα θεωρητικά «παραδείγματα» όπως η Daseinsanalyse. Αλλά και αντιστρόφως: η μελέτη συνειδησιακών καταστάσεων, όπως η ψύχωση, δίνει τροφή στον φαινομενολόγο, καθώς ρίχνει ένα νέο φως στην περίπλοκη φύση των υπαρκτικών φαινομένων, όπως η χρονικότητα ή η διυποκειμενική υφή των θυμικών καταστάσεων. Ξεκινώντας, στην αυγή του εικοστού αιώνα, από την αντίδραση στην εξάρτηση της ψυχιατρικής από τη νευρολογία, αλλά και από την πειραματική ψυχολογία, των οποίων η θετιστικής έμπνευσης αναγωγή του ψυχισμού σε ψυχοφυσικά γεγονότα αποκρύπτει, για ψυχιάτρους όπως ο Binswanger, την αληθινή φύση των φαινομένων της συνείδησης, τα οποία δεν ανάγονται ούτε σε μια μεταφυσικά εννοούμενη ψυχή, αλλά ούτε και σε έναν φυσιοκρατικά εννοούμενο εγκέφαλο.

Λέξεις-κλειδιά: Φαινομενολογική ψυχιατρική, θετικισμός, Daseinsanalyse, Husserl, Heidegger, Binswanger

Ερμηνευτική φιλοσοφική παράδοση και «κατανοούσα κοινωνιολογία». Οι εκλεκτικές συγγένειες

Η παρουσίαση διερευνά τις επιρροές της ερμηνευτικής φιλοσοφικής παράδοσης και της μελέτης της κατανόησης σε μια συγκεκριμένη σχολή σκέψης στον χώρο των κοινωνικών επιστημών με ιδιαίτερη έμφαση στη διαμόρφωση της «κατανοούσας κοινωνιολογίας». Στο πλαίσιο αυτό η παρουσίαση εστιάζει σε πτυχές και ερμηνείες του υποκειμενικού νοήματος και διάνοιξης μιας οδού που εκβάλλει σε κοινωνικές μορφές αλληλόδρασης και σε διυποκειμενικά αναγνωρισμένους κώδικες επικοινωνίας. Πέρα από την κοινή υιοθέτηση του ερμηνευτικού «παραδείγματος» θα γίνει εισαγωγικά σύντομη αναφορά σε διάφορες εκδοχές ανάγνωσης της «κατανοούσας κοινωνιολογίας». Θα συζητηθούν επίσης οι περιορισμοί των ερμηνευτικών μεθόδων καθώς και η κριτική που ασκείται στην έννοια της υποκειμενικότητας της κατανόησης και στη θεμελιώδη προσβασιμότητα και αναπαραστατικότητα των ένσκοπων προσανατολισμών.

Οι προσεγγίσεις αυτές θα μας βοηθήσουν, σε ένα δεύτερο επίπεδο, να αναδείξουμε και να σχολιάσουμε τις εκλεκτικές συγγένειες ανάμεσα σε μια ερμηνευτική και πραξιολογική αναθεώρηση της «γλωσσικής ανάλυσης» στη φιλοσοφία που δίνει έμφαση στις «μορφές ζωής» και την ερμηνευτική σχολή της «κατανοούσας κοινωνιολογίας», κυρίως αυτής που συνδέεται με τις προεκτάσεις που επιχείρησε ο Max Weber. Συγκεκριμένα, σχολιάζονται όμοιες προσεγγίσεις ως προς: 1. Την απόρριψη της ιδιωτικής γλώσσας και τη μετάβαση από απομονωμένες ιδιωτικές εκφραστικές δυνατότητες στην κοινή γλώσσα άρθρωσης ενδιαφερόντων, συμβόλων και συναισθημάτων, 2. τη θέαση του κόσμου κάτω από κοινά εννοιολογικά και ερμηνευτικά σχήματα, 3. την έμφαση στην ανθρώπινη πράξη, τη συμμετοχή, τη χρήση της γλώσσας και τη διυποκειμενικότητα που συνοδεύουν τους επιτελούμενους κοινωνικούς μετασχηματισμούς.

Τέλος, θα συζητηθεί ο συστατικός ρόλος της γλώσσας δίνοντας νόημα στη συλλογική ανθρώπινη δραστηριότητα με μια οριοθέτηση που συνίσταται σε αντίστοιχα επίπεδα κοινωνικών κανονικοτήτων από τα οποία αναγνωρίζονται τα περιεχομενικά της στοιχεία. Μια διαπίστωση που δείχνει σαφώς ότι η θεωρία του Λόγου βρίσκεται στο επίκεντρο της «γλωσσικής στροφής» στις κοινωνικές επιστήμες καθώς αποτελεί σημείο εκκίνησης και συζητά τις επιπτώσεις στη μεθοδολογία, την εμπειρική έρευνα και τις πρακτικές του πεδίου στις ερμηνευτικές κοινωνικές μελέτες. Με την απομάκρυνση από την ύπαρξη αναγκαίων οντοτήτων αποδεδειγμένων από τη χρήση τους και από όρους διυποκειμενικού νοήματος καταδεικνύεται η εσωτερική σύνδεση και η δυναμική σχέση που αναπτύσσεται ανάμεσα στην ίδια

την παράσταση ενός εννοιολογικού κανονιστικού προτύπου και των δυνατοτήτων αξιοποίησής τους κατά την ανάληψη ανθρώπινης δράσης. Στην αντίθετη περίπτωση, δηλαδή στην παθητική ενσωμάτωση αντικειμενοποιημένων γλωσσικών συστημάτων και στην υποστασιοποίηση των κοινωνικών κανονικοτήτων γίνονται φανερές οι αδυναμίες επίκλησης, επεξεργασίας και ανταπόκρισης των υποκειμένων σε σύνολα αναγνωρίσιμων διυποκειμενικών πρακτικών νοηματοδότησης και απομακρύνονται από την ορθή ανάγνωση και «ακολουθία κανόνων».

Λέξεις κλειδιά: *Ερμηνευτική, γλωσσική στροφή, κατανοούσα κοινωνιολογία, μορφές ζωής*

Μαρία Πρωτοπαπά-Μαρνέλη

*Διευθύντρια Ερευνών στο Κέντρο Ερεύνης της
Ελληνικής Φιλοσοφίας της Ακαδημίας Αθηνών*

Η επιστήμη ως γνώση στους Στωικούς

Τον όρο επιστήμη, που έχει τη ρίζα του στο ρήμα επίσταμαι=γνωρίζω καλά, τον συναντάμε ήδη στον Όμηρο (λ.χ. Οδ. ν 207), δηλώνει τη γνώση που είναι αντίθετη της δόξας, δηλαδή της γνώμης. Ο όρος εμφανίζεται στον Ηρόδοτο, τον Πλάτωνα (λ.χ. Πολ. 477 b 7) και τον Αριστοτέλη (Η.Ν. 1139b18), αλλά και σε πλείστα άλλα κείμενα από την αρχαία γραμματεία, τα οποία πρόκειται να συζητήσουμε. Η επιστήμη, όπως θα δούμε, συνδέεται με την εμπειρία και την τέχνη, δηλαδή με την εξέταση και αντίληψη ενός αντικειμένου του έξω κόσμου, το οποίο χρήζει παρατήρησης και κατανόησης.

Με τους Στωικούς η έννοια της επιστήμης ανάγεται στην ανώτατη βαθμίδα της γνώσης και συνυφαίνεται με την αλάνθαστη γνώση του σοφού, έχοντας περάσει σταδιακά από τις τέσσερις βαθμίδες της αντιληπτικής ικανότητας του ανθρώπου. Η διαδρομή όμως εδώ είναι αντίστροφη από τις προηγούμενες περιπτώσεις που θα εξετάσουμε. Εδώ είναι η εμπειρία που μετουσιώνεται σε επιστήμη, μέσα από τη νοητική διεργασία και η ενασχόληση του νου με αυτή, δεν έχει ως αντικείμενο τα εκάστοτε δεδομένα από τον προς παρατήρηση εξωτερικό κόσμο, αλλά πρόκειται για μια διαδικασία εσωτερικής νοησιακής επεξεργασίας, που ανάγει τη γνώση στην καθαυτό επιστήμη, την επιστήμη που κατέχει μόνο ο σοφός.

Λέξεις κλειδιά: *Σοφός, Φαύλος, Ηγεμονικό, Λόγος, Επιστήμη, Γνώση*

Άννα Λάζου

Επικ. Καθηγήτρια Φιλοσοφικής Ανθρωπολογίας,
Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Διεπιστημονικότητα και διαπολιτισμός στο έργο του Bertolt Brecht

Θα εξεταστούν αφ' ενός οι έννοιες και οι δυνατότητες της διεπιστημονικής και διαπολιτισμικής προσέγγισης της φιλοσοφίας του θεάτρου από την αρχαιότητα έως σήμερα και, στη συνέχεια, με συγκεκριμένα παραδείγματα από το σώμα των έργων του Bertolt Brecht θα δειχθούν ο ρόλος και η σημασία αυτών των συνθέσεων στη δραματουργία του, εστιάζοντας κυρίως στη διδακτική, θεραπευτική και κοινωνικοπολιτική λειτουργία τους. Μεταξύ των άλλων θα επιχειρηθούν συγκρίσεις και αναφορές σε ιστορικές θεατρικές παραδόσεις, όπως το αρχαίο ελληνικό δράμα ή το λαϊκό θέατρο του Μεσαίωνα και της Αναγέννησης.

Λέξεις κλειδιά: *φιλοσοφία του θεάτρου, Gestus, Όρχηση, Brecht*

Γιάννης Πρελορέντζος

Καθηγητής Νεότερης και Σύγχρονης Φιλοσοφίας,
Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Φιλοσοφία και λογοτεχνία στη Γαλλία κατά τη φιλοσοφική στιγμή του υπαρξισμού, με έμφαση στην περίπτωση του Albert Camus

Οι στενότερες σχέσεις της φιλοσοφίας με τη μη φιλοσοφία –με τις επιστήμες, τις τέχνες, τη λογοτεχνία, τη δημοσιογραφία, την πολιτική πρακτική– αποτελούν βασικό γνώρισμα του φιλοσοφικού στοχασμού στη Γαλλία από τη δεκαετία του 1930 μέχρι σήμερα. Στο πλαίσιο αυτό η σχέση της φιλοσοφίας με τη λογοτεχνία (την πεζογραφία και/ή την ποίηση και/ή το θέατρο) υπήρξε θεμελιώδης στο έργο ορισμένων από τους κύριους εκπροσώπους της φιλοσοφικής στιγμής της ύπαρξης (ή του υπαρξισμού ή του Β' Παγκοσμίου Πολέμου), κυρίως του Sartre, του Camus και του Gabriel Marcel, αλλά επίσης των Gaston Bachelard, Jean Wahl, Vladimir Jankélévitch, Merleau-Ponty, Simone de Beauvoir, Simone Weil κ.ά. Ο Sartre και ο Camus υπήρξαν οι πιο γνωστοί Γάλλοι στοχαστές της περιόδου 1930-1960 που έγραφαν φιλοσοφικά κείμενα, λογοτεχνικά έργα (μυθιστορήματα, διηγήματα και ταξιδιωτικές αφηγήσεις), θεατρικά έργα και κριτικές (λογοτεχνικών και θεατρικών έργων), ενώ ταυτόχρονα δημοσιογραφούσαν, αναδεικνυόμενοι σε μείζονες διανοούμενους.

Μετά την ανάδειξη του βασικού φιλοσοφικού προβλήματος του Camus, σύμφωνα με τον Frédéric Worms (του βίαιου θανάτου σε δύο εκδοχές: αυτοκτονία και λογικό έγκλημα) και την επισήμανση ότι είχε συλλάβει το έργο του με τη μορφή τριπτύχων (ένα μυθιστόρημα, ένα φιλοσοφικό δοκίμιο και δύο θεατρικά έργα) με άξονα ένα θέμα (κατ' αρχάς το παράλογο και, κατόπιν, την εξέγερση), θα εστιάσω την προσοχή μου στην άρρηκτη σχέση της φιλοσοφίας με τη λογοτεχνία στο έργο του τόσο σύμφωνα με τον ίδιο όσο και σύμφωνα με τους βασικότερους μελετητές του. Στο πλαίσιο αυτό θα αναδειχθούν τρία βασικά γνωρίσματα της ζωής, του στοχασμού και του έργου του: υπήρξε αναμφίλεκτα διαταξικός (*transclasse*), σύμφωνα με τον νεολογισμό της Chantal Jaquet, εμμενιοκράτης, ως αντίπαλος κάθε υπερβατικότητας (βάσει κυρίως των αναλύσεων του Laurent Bove και του Michel Onfray) και υπέρμαχος μιας ελευθεριακής τάξης (*ordre libertaire*). Ο Onfray, που υποστηρίζει πειστικά την τελευταία θέση, συγκαταλέγει συνακόλουθα τον Camus στους προδρόμους του μετα-αναρχισμού της εποχής μας, αναφερόμενος σε στοχαστές όπως ο Todd May, ο Saul Newman και ο Lewis Call.

Λέξεις κλειδιά: *εμμενιοκρατία, ελευθεριακή τάξη, διαταξικός, παράλογο, εξέγερση, αγάπη*

Κωνσταντίνος Ράντης

Αναπλ. Καθηγητής Ιστορίας της Φιλοσοφίας – Κοινωνικής Φιλοσοφίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Τέχνη και Κοινωνική Κριτική

Η ενότητα της καλλιτεχνικής κριτικής και της κοινωνικής κριτικής, της ατομικής κριτικής και συλλογικής κριτικής, συγκροτεί έναν από τους κεντρικούς αστερισμούς της Κριτικής Θεωρίας της Σχολής της Φραγκφούρτης. Η καλλιτεχνική κριτική έρχεται δυναμικά στο προσκήνιο, μόλις αρχίζει να υποχωρεί ή να εξασθενεί η κοινωνική κριτική. Μέσω της αλληγορίας του έργου τέχνης ως ενός προφαίνεσθαι μιας διαφορετικής κοινωνίας διασώζεται και μένει ζωντανή η δυνατότητα του μη ταυτόσημου. Τόσο η καλλιτεχνική όσο και η κοινωνική κριτική δεν μπορούν να θεωρηθούν απλώς σαν θεωρητικές, αφού ακόμη κι αν ήταν αυτή η περίπτωση, «το σκέπτεσθαι είναι μια πράξη, η θεωρία μια μορφή πράξης· μόνο η ιδεολογία της καθαρότητας του σκέπτεσθαι εξαπατά σχετικά μ' αυτό». Δηλαδή, τόσο η καλλιτεχνική όσο και η κοινωνική κριτική, πρέπει να κατανοηθούν και ως μορφές πράξης. Ωστόσο, πρέπει να αναδειχθούν και τα όρια της καλλιτεχνικής πράξης σε σχέση με την κοινωνική πράξη. Η καλλιτεχνική πράξη από μόνη της δεν δύναται να διαρρήξει την κατεστημένη αρχή της πραγματικότητας και την αρχή της απόδοσης. Γι' αυτήν τη ρήξη η κοινωνική πράξη έχει την προτεραιότητα. Γι' αυτό ο καλλιτέχνης ακόμη κι όταν ζει απομονωμένος στο ατελιέ του δεν δημιουργεί έργα («ερήμην») της

κοινωνίας. Με την επιρροή του έργου τέχνης στην ίδια τη ζωή, στην ίδια την κοινωνία, αποσκοπεί έστω και έμμεσα στην αναμόρφωση της κοινωνικής πραγματικότητας. Αν μάλιστα λάβει ως έργο τέχνης την ίδια την κοινωνία, τότε η καλλιτεχνική πράξη και η κοινωνική πράξη θα γίνουν ένα, και η τέχνη θα επανενωθεί με την ίδια την κοινωνία.

Λέξεις κλειδιά: Κοινωνική κριτική, καλλιτεχνική κριτική, έργο τέχνης, αισθητική εμπειρία, διάσωση του μη ταυτόσημου

Διδάσκουσες - Διδάσκοντες

Άννα Λάζου, Επίκ. Καθηγήτρια Φιλοσοφικής Ανθρωπολογίας,
Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Γκόλφω Μαγγίνη, Καθηγήτρια Νεότερης και Σύγχρονης Φιλοσοφίας,
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Νίκος Ναγόπουλος, Καθηγητής Κοινωνιολογίας της Γνώσης,
Πανεπιστήμιο Αιγαίου

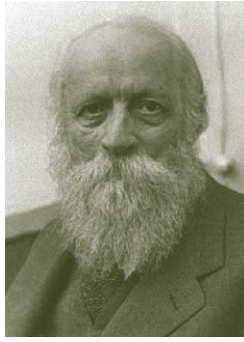
Γιάννης Πρελορέντζος, Καθηγητής Νεότερης και Σύγχρονης Φιλοσοφίας,
Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Μαρία Πρωτοπαπά-Μαρνέλη, Διευθύντρια Ερευνών στο Κέντρο Ερεύνης
της Ελληνικής Φιλοσοφίας της Ακαδημίας Αθηνών

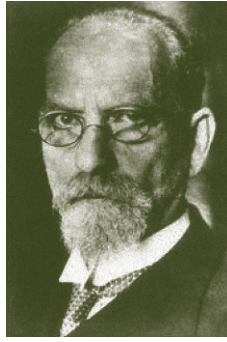
Κωνσταντίνος Ράντης, Αναπλ. Καθηγητής Ιστορίας της Φιλοσοφίας –
Κοινωνικής Φιλοσοφίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Αθανάσιος Σακελλαριάδης, Επίκ. Καθηγητής Φιλοσοφίας των Επιστημών
και Φιλοσοφίας της Γλώσσας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Martin Buber
(1878-1965)

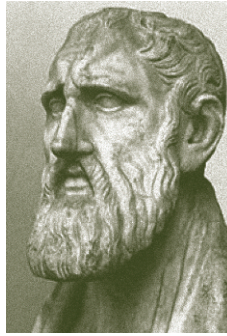
Edmund Husserl
(1859-1938)

Max Weber
(1864-1920)

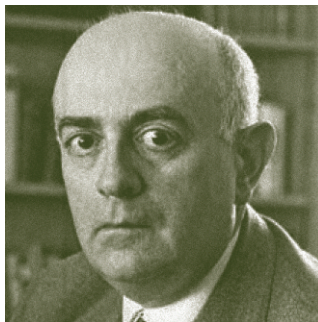
Ζήνων ο Κιτιεύς
(333/332 π.Χ.-
262/261 π.Χ.)

Bertolt Brecht
(1898-1956)

Albert Camus
(1913-1960)

Theodor W. Adorno
(1903-1969)